

OILAVIY ZO'RAVONLIK BILAN BOG'LIQ JINOYATLARNING YURIDIK TAXLILI

Xabibullayev Dostonbek Abdullayevich

Jamoat Xavfsizligi Universtituti magistraturasi tinglovchisi

Annotatsiya: Oiladagi zo'ravonlik uzoq vaqtdan beri butun dunyo bo'ylab jiddiy tashvish tug'dirib, yaqin sheriklar va oila a'zolariga jismoniy, hissiy va ruhiy zarar etkazmoqda. Oilaviy zo'ravonlik bilan bog'liq jinoyatlar bilan bog'liq huquqiy jihatlar odil sudlovni ta'minlash, jabrlanuvchilarni himoya qilish va aybdorlarni javobgarlikka tortish uchun puxta tahlil qilishni talab qiladi. Ushbu maqola ana shunday jinoyatlarni har tomonlama huquqiy tahlil qilish, muhim fikrlarga oydinlik kiritish va mavzuni chuqurroq tushunishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: tajovuz, hibsga olish, uydagi zo'ravonlik, jarohatlar, politsiya hisobotlari

Kirish: Oiladagi zo'ravonlik uy xo'jaligida sodir bo'ladigan keng ko'lamlı xatti-harakatlarni qamrab oladi va shu uydagi har qanday ikki kishi, jumladan, turmush o'rtog'i yoki sherigi, shuningdek, aka-uka, ota-ona, bobo-buvi, xola, amakilar, amakivachchalar, xonadoshlar va boshqalar o'rtasida bo'lishi mumkin.

Tajribali zo'ravonlik turlari va boshqa zo'ravonlik shakllari, jabrlanuvchilar va jinoyatchilar o'rtasidagi munosabatlar spektri bu masalani nozik masalaga aylantiradi. Natijada, bu farqlar jiddiy huquqiy oqibatlariga olib keladi, chunki xatti-harakatlar va munosabatlar turlari uni hal qilish uchun nima qilish mumkinligi bilan bog'liq.

Shuni esda tutish kerakki, oiladagi zo'ravonlik odatda jismoniy shikastlanish, tan jarohati yoki tajovuz yoki uning tahdidini o'z ichiga olgan jinoyat toifasidir. Ko'pgina boshqa jinoyatlardan farqli o'laroq, oiladagi zo'ravonlik odatda to'satdan, alohida yoki kutilmagan

tarzda sodir bo'lmaydi. Bu xatti-harakatlar jismoniy va psixologik xarakterga ega bo'lishi mumkin, shu jumladan moliyaviy zo'ravonlik.

Oiladagi zo'ravonlik jabrlanuvchiga zarar etkazadi va bunga guvoh bo'lgan uy xo'jaligi a'zolari uchun xavf tug'diradi, natijada yillar davomida og'irroq bo'ladigan yoki vaqt o'tishi bilan tez-tez sodir bo'ladigan jarohatlar va jismoniy jarohatlar olib keladi.

Huquqni muhofaza qilish organlari xodimlari, bolalar va oila xizmatlari va sog'liqni saqlash sohasi mutaxassislari, jamoat rahbarlari, o'qituvchilar, oila va jamiyat a'zolari oiladagi zo'ravonlik qurbonlarini aniqlash, aralashuv va zarur xizmatlar va yordam ko'rsatishda muhim ahamiyatga ega.

Birinchi marta⁴ 1981-yil oktabr oyida milliy "Birdamlik kuni" sifatida nishonlangan oktabr uydagi zo'ravonlik haqida xabardorlik oyligi sifatida e'tirof etilgan bo'lib, bu oiladagi zo'ravonlik haqida xabardorlikni oshirish va omon qolganlarning ehtiyojlari, ovozlari va tajribalarini oshirish imkoniyatidir.

Oilaviy zo'ravonlikning salbiy oqibatlari:

Oiladagi zo'ravonlik qurbonlar va unga guvoh bo'lganlar uchun bevosita va uzoq muddatli sog'liq, ijtimoiy va iqtisodiy oqibatlar bilan bog'liq. Bolaning zo'ravonlikka duchor bo'lishi kattalarga qadar davom etishi mumkin bo'lgan sezilarli hissiy, aqliy va jismoniy zarar etkazishi mumkin.

Masalan, bolaligida zo'ravonlikka guvoh bo'lish bolaning jinoiy faoliyatga kirishish ehtimolini oshirishi mumkin; moddalarni iste'mol qilish buzilishini rivojlantirish; va ruhiy tushkunlik, tashvish yoki travmadan keyingi stress buzilishidan aziyat chekadi.

Oiladagi zo'ravonlik statistikasi:

⁴ Kempbell DT, Fiske DW. Ko'p xususiyatli ko'p usulli matritsa bilan konvergent va diskriminant tekshiruv. Psixologik xabarnoma. 1959;56:81-105

2022-yilda Jinoyat qurbonlari bo'yicha Milliy tadqiqot (NCVS) yordamida to'plangan o'z-o'zidan ma'lum qilingan ma'lumotlarga asoslanib, 1,3 milliondan ortiq oiladagi zo'ravonlik holatlari qayd etilgan, oiladagi zo'ravonlik qurbonlarining deyarli yarmi politsiyaga xabar etilmagan.

2020-moliya yilida Qo'shma Shtatlarda taxminan 618,000 bola zo'ravonlik va qarovsizlikka duchor bo'ldi va 1,750 nafari vafot etdi.

OJP uydagi zo'ravonlik qurbonlarini qanday qo'llab-quvvatlaydi:

Oiladagi zo'ravonlik bo'yicha Milliy ishonch telefoni (800-799-7233), Jinoyat qurbonlari idorasi tomonidan qo'llab-quvvatlanadigan dastur, oiladagi zo'ravonlikka duchor bo'lgan, manbalar va ma'lumot izlayotgan yoki nosog'lom jihatlarni so'roq qilgan jabrlanuvchilar uchun kuniga 24 soat / haftada 7 kun ishlaydi. ularning munosabatlari.

Zo'ravonlikka duchor bo'lgan bolalarni qo'llab-quvvatlash strategiyalari tashabbusi orqali Voyaga etmaganlar o'rtasida adliya va huquqbuzarliklarning oldini olish boshqarmasi (OJJDP) jamoalarga o'z uylarida, maktablarida va jamoalarida zo'ravonlikka duchor bo'lgan bolalarni rivojlantirish va qo'llab-quvvatlash xizmatlarini ko'rsatishda yordam beradi.

OJJDP, shuningdek, bolalarga nisbatan zo'ravonlik holatlarini tergov qilish, davolash va jinoiy javobgarlikka tortishni muvofiqlashtiruvchi bolalarni himoya qilish markazlari faoliyatini va faoliyatini kengaytirishni qo'llab-quvvatlaydi. 2019-moliya va 2021-moliya yillari orasida OJJDP bolalarni himoya qilish markazlariga jabrlanuvchilarni parvarish qilish, davolash va adolat bilan ta'minlashda yordam berish uchun 71,5 million dollar ajratdi.

Oilaviy zo'ravonlikni bartaraf etishda muvaffaqiyatli yoki istiqbolli amaliyotlarni aniqlashga yordam berish uchun Milliy Adliya Institutining CrimeSolutions⁵ veb-saytida oilaviy zo'ravonlikning oldini olishga, jabrlanuvchilarga yordam berishga va zo'ravonlik guvohi bo'lganlarga ta'sirini kamaytirishga qaratilgan dasturlar sharhlari va reytinglari mavjud.

⁵ <https://crimesolutions.ojp.gov/>

Xalqaro miqyosda uydagi zo'ravonlik qonunchiligi manzarasi haqidagi hisobotda ko'pchilik Osiyo mamlakatlarida, Keniya, Polsha va Ukrainada ochiq-oydin oilaviy zo'ravonlik qonuni mavjudligi aniqlandi. Ajablanarlisi shundaki, Angliya va Uels, Fransiya, Germaniya va Evropadagi Chexiya Respublikasida oilaviy zo'ravonlik bo'yicha alohida qonunlar yo'q, lekin ularning jinoyat kodeksiga oiladagi zo'ravonlik qoidalari kiritilgan. Xitoy, Indoneziya, Yaponiya, Keniya, Singapur va Vetnamda oilaviy zo'ravonlik ta'rifiga faqat turmush qurgan/heteroseksual juftliklar kiritilgan bo'lsa, Yevropa davlatlari, Rossiya va Ruanda oiladagi zo'ravonlik ostidagi himoyani turmush qurmagan/heteroseksual bo'lmagan juftliklar uchun kengaytirgan.

Laos, Shimoliy Koreya va Ukrainadan tashqari tekshirilgan barcha mamlakatlar jabrlanganlarga vaqtinchalik/vaqtinchalik choralar ko'rdi. Xitoy, Shimoliy Koreya, Rossiya va Singapur jabrlanganlarga yordam ko'rsatmagan yagona davlatlar edi.

Qo'shma Shtatlarda "Ayollarga nisbatan zo'ravonlik to'g'risida"gi qonunning tarixi 1990 yilda, u birinchi marta ishlab chiqilgan paytdan boshlanadi. Qonun loyihasining eng munozarali bandi oilaviy zo'ravonlik qurbonlariga shaxsiy da'vo arizasi bilan murojaat qilish imkonini beruvchi fuqarolik huquqlarini himoya qilish bo'yicha xususiy vosita edi.

Xulosa

Oilaviy zo'ravonlik jinoyatlari huquqbuzarlarga nisbatan tegishli choralar ko'rilishini ta'minlash uchun yo'naltirilgan huquqiy tahlilni talab qiladi. Oiladagi zo'ravonlik bilan bog'liq jinoyatlarning turli turlarini, huquqiy oqibatlarini va sud tizimida duch keladigan muammolarni tushunish orqali jamiyat jabrlanuvchilar uchun xavfsizroq muhit yaratish va aybdorlarni javobgarlikka tortishga harakat qilishi mumkin. Bunday sa'y-harakatlar adolatni ta'minlash, zaif odamlarni himoya qilish va keng tarqalgan muammoga qarshi samarali kurashish uchun muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Kempbell DT, Fiske DW. Ko'p xususiyatli ko'p usulli matritsa bilan konvergent va diskriminant tekshiruvi. Psixologik xabarnoma. 1959;56:81–105

2. Oltin M. Aniqlanmagan huquqbuzarlik. Jinoyat va huquqbuzarlik bo'yicha tadqiqotlar jurnali. 1966;3:27–46.
3. Grey HM, Foshee VA. O'smirlar bilan tanishish zo'ravonligi: bir tomonlama va o'zaro zo'ravonlik profillari o'rtasidagi farqlar. Shaxslararo zo'ravonlik jurnali. 1997;12:126–141.
4. Greenfeld L, Rand MR, Craven D, Klaus PA, Perkins CA, Ringel C, Warchol G, Maston C, Fox JA. Yaqinlar tomonidan zo'ravonlik: hozirgi yoki sobiq turmush o'rtoqlar, yigitlar va qiz do'stlari tomonidan sodir etilgan jinoyatlar to'g'risidagi ma'lumotlarni tahlil qilish.
5. Xarris SD, Din KR, Holden GV, Karlson MJ. Politsiya va himoya tartibining zo'ravonlik haqidagi hisobotlarini baholash: qanday aloqasi bor? Shaxslararo zo'ravonlik jurnali. 2001;16:602–609.